

νύρου και χρυσού κατασκευή» και Ψωάννης δ' Αντιοχείς (in Valesii Excerpti. σ. 834) λέγει ότι ο Διοκλητιανός έκαισε τὰ βιβλία τὰ περί χημίας και ἀργύρου και χρυσού (έν Αιγύπτω), όπως μή επισφραγισσών Αιγύπτιους πολλόν πλούτον εκ της τέχνης ταύτης. Τούτο δεικνύει ότι ή τέχνη αυτή δέν ήτο ή νύν καλούμενη χημία, άλλ' ή υπό των Άρβάν αληθείσα (με όνομα ληφθέν εκ της Έλληνικής) άλ-χημία, ή ή τέχνη της μετατροπής των μετάλλων.

Η λέξις αυτή φαίνεται σημαίνουσα την των Αιγυπτίων τέχνην (εκ του Χημεία, ή χώρα της μελαίνης γής, ίδε Πλούτ. 2. 364C) και πιθανώς μνημονεύεται πρώτον έν τῷ προημιονουθέντι διατάγματι του Διοκλητιανού. Ο τύπος χημεία, όστις άπαντά παρά τοίς Βυζ. και μνημονύεται παρά τῷ Δουκαγγίλω, όρελλεται πιθανώς εις ήμιαρημένην έτυμολογίαν εκ του χημός—

όπου και χημευτικά ή χυμευτικά, βιβλία άλχημίας, Σουίδ. έν λέξ. Ζώσιμος— χημευτής, χημευτής, χυμευτής, ού, ό, παρά Βυζαντ. συγγραφ. μνημονουόμενος υπό του Δουκαγγίλου.

Χημία, ή, μέλαινα χώρα, Chemini, Αιγύπτιον όνομα της Αιγύπτου, την Αιγύπτου έν τού μάστατα μελάγγειον ούσαν, ώσπερ τὸ μέλαν του οφθαλμοῦ Χημίαν καλοῦσιν, και καρδιά παρεικάζουσι Πλούτ. 2. 364C' πρβλ. τὸ έν ταίς Γραφαίς όνομα Χάμα.

χημίον, τό, ύποκορ. του χήμη, Ξενοκρ. σελ. 190 εκδ. Κοραή, ένθα ίδε σημ. αυτού έν σ. 190.

χημωσις, εως, ή, πάθος των οφθαλμών, καθ' ό δ κερατοειδής έξοιδάινεται: ως όστρακον χήμης, «χημώδης» «χημωσις έστιν έπαρμα του περισφραλιμου υμενος δ και λευκόν προσαγορεύουσι πάθος όμοιον λευκή σαρκί Γαλην. 19. 436.

χην, ό και ή, γεν. χηνός: Ίων. γεν. πληθ. χηνών (ούχι χηνών) Πρὸδ. 2. 45. άνωμα. αίτ. πληθ. χένος Άνθ. Π. 7. 546— ή άγρία χην, Anser cinereus, χηνών ή γεράνων ή κύκνων Ίδ. Β 460: χίνα πλαταγίζοντα και μη κεχρηότα Εβδουλος έν «Χάρισιν» 1. 3, πρβλ. Άριστ. π. τὰ Ζ. Ίστ. 8. 3, 16. 2) ή ήμερος χην, χην' ήρσας' άτιταλλομένη έν οικῷ Όδ. Ο. 174, πρβλ. 161: χήνες μοι κατά οίκον έίκοσι πυρρόν έδουσιν Τ. 536: τιθασός χ. Σοφ. Άποσπ. 744: ώσπερ χίνα σιτευτόν λαδών έτρεφε με Έπιγένης έν «Βακχ(ε)ία» 2: γάλακτι χηνός, «με του πολλου τό γάλα», επί πλυδάρη και σπινωτάτου έδέματος, Εβδουλος έν «Πρόκριτοι» 1. 5: χηνών ήπατα (ιδε χήνετος) Πλούτ. 2. 965Α, πρβλ. Εβδουλος έν «Σεκρατών» 5.

3) νή ή μά τόν χίνα, όρος του Σεκρατόνος, ίδε Έρμηνευτάς εις Άριστορ. Όρν. 521, Κρατινός έν «Χείρωσι» 11, Ζη.όδ. 5. 81 (έν Παρομοιογράφος), και πρβλ. κύων Ι. 2.— Πρβλ. Σανσφ. hans-a. Lat. anser (άντι hans-er) Άρχ. Σκανδ. gās, πληθ. gæs, Άγγλο-Σαξον. gōs, πληθ. gēs: Άρχ. Γερμαν. kans (γεν. gand-er) Λιθ. zas-is. Ο Κούρτ. άμφόβαλλει περί της πιθανότητας άλλας έτυμολογίας εκ της γΧΑ, χχ-ενν. χήσσω (πρβλ. Εβδουλος ένθ' άνωτ.), ένεκα του s, όπερ ύπάρχει εις τίσας γλωσσας ως μέρος της βίξης).

χην-άλωπηξ, εκος, δ, είδος χηνος διατεωμένης έν οπαίς, εύσχομένης δέ έν Αιγύπτῳ, Anas tadornia ή Aegyriaca, «Πρὸδ. 2. 72: Άριστορ. Όρν. 1295: Άριστ. π. τὰ Ζ. Ίστ. 8. 3, 16.— Ίποκορ. χηνάλωπεκιδεύς, εως, ό, Αιδ. π. Ζ. 7. 47.— Έπιθ., χηνάλωπεκίος, α, ον, ώς Άδθ. 58Β.

χηνάριον, τό, ύποκορ. του χήν, Ηρρωδιαν. Έπιμερ. 150, Γουδ. Έτυμ. 563: πρβλ. νητάριον.

χηνέτος, α, ον, Ίων. χήνεος, η, ον, (χην) — ό της χηνός, ό εις χηά άνωικω, Λατ. ansepinus, κρεών βοέων και χηνών πληθος Ηρόδ. 2. 37, Διόδ. 1. 70: ώδ. Άριστ. π. τὰ Ζ. Ίστ. 5. 33, 5: στέαρ Διοσκ. 1. 81: χήνη ά ήπατα, ήσαν περιήτητος, έστμα παρ' Έλλοσι, foie gras, «χηείω δ' ήπάτων μνημονεύει Εβδουλος έν Σεκρατώνίως: λέγων ούτως: ει μη ού χηνός ήπαρ ή ψυχήν έχεια» Άδθ. 384C έν Εύρ. Άποσπ. 470 ό Μηνι-κε διαώρυσεν άρνεα χήρι: του μέτρου.

χηνελωψ, ό, = χηνάλωπηξ. Ηούχ. χήνεος, α, ον, Ίων. άντι χήνεος.

χηνέρως, ωτος, ή, μικρόν είδος χηνός, Plin. Ν. Η. 10. 22. χήνημα, τό, περίπλοκῳ με χίσσον στέμα, «χήνημα» κατακωχημα: Ηούχ., όστις έχει και άορ. «χηνήσας» κατακωκησασθαι εκ βήματος χηνάω ή ήνω πρβλ. Λοσκ. Τεχν. 260.

χηνίδεύς, εως, ό, (χην) μικρός χήν, «χηίτσα», Αιδ. π. Ζ. 7. 47. πρβλ. Εύστ. 753, 55.

χηνιδής, όος, ό, = τῷ προηγ. Φιλίμ. Λεξικ. έν λ. λαγυρός, χηνίδως, μέλλ. -ίωσ, κρῶω: ως χήν, έκπέμω διά του αυτού ήνω όμοιον πρός: φωνή χηνός, επί άδείτου αήλητος, έχηνίτας. ποιούσι τούτο πάντες οί παρά Τιμοθέψ Αιδίλος έν «Συνωρίαι» 5.

χηνίνον, τό, ύποκορ. του χήν, και εύφημος περιέφεροτο περιδικία όλίγα και χηνία όπτα, και τροφή πλακούντων Μένιπ παρ' Αδθ. 664Ε.

χημικός, α, ον, μεταγενέστερος τύπος του χήνετος, Ίπιατρ σ 45, 23., 51, 6 και 1., 118, 10, Άρμεζ., κλπ.

χηνίσκος, ό, ύποκορ. του χήν, τοίς δέ γενναίως πάλοι διεσπάρακτοι θερμά χηνίσκων μέλη Εβδουλος έν «Αύγ.» 1. 3.

II, τὸ άκρον της πρύμνης του πλοίου, τὸ όποιον κατασκευάζετο ύψηλόν και κυρτόν ως λαίμω χηνός, ό έν τη πρύμνη χηνίσκος άφνω έπετρέπατο και άνεβόησε Λοσκ. π. Άλθρ Ίστ. 2. 41, πρβλ. Πλοίων ή Εύχ. 5, Ζεύς Τραγ. 47, Εύστ. 667. 15.

χηνοβοσία, ή, τὸ διατρέφει ή τρέφειν χήνας, «χηνοβοσία Άτικολ' χηνοβοσκία Έλληνες» Μοίρις 403, ένθα ίδε Pter., πρβλ. Λοβέκ. εις Φύν. 521— άλλ' έν Πότ. Πολιτικ. 264C, τὰ άριστα τὸν Άντιγράφον φέρουσι χηνοβοσκίας και γερανοβοσκίας.— Ίδε Κόντων Γλωσσ. Παρηπ. σ. 503.

χηνοβοσκείον, τό, τόπος ένθα βόσκονται χήνες, Varro R. R. 3. 10, 1, κλπ.: χηνοβοσκίον Γεωπον. 14. 22, 1.

χηνοβοσκία, ή, τὸ βόσκει ή τρέφειν χήνας, Μοίρις 403, πρβλ. χηνοβοσκία.

χηνο-βοσκός, ό βόσκων χήνας, Κρατινός έν «Διονυσιαλέων» όρω 12, Διόδ. 1. 74.

χηνοβοσκία, ή, ίδε έν λ. χηνοβοσκία.

χηνο-μεγέθης, ες, γεν. εος, έχων μέγεθος χηνός, τοίς πέριδιζίν, ούς χηνομεγέθεις είναι Σπιδ. 711.

χηνό-μυχος, ή, φυτόν τι, Plin. Ν. Η. 21. 36: άλλως νυκτέη γρετον.

χηνο-πλούακον, τό, (pluma) στρωμήν ή πεπληρωμένη εκ πτελων χηνός, Ίω. Χρυστ. τ. 8, σ. 40.

χηνό-πους, ή, φυτόν τι, διάφ γραφή παρά Plin. Ν. Η. 11. 8.

χηνο-σκόπος, ό, ό παρατηρών, παραμυθων τὰς χήνας, όνομα άάτου, τούς άάτου τούς χηνοσκόπους Φιλίξ π. Ζ. 15. 10.

χηνοτροφείον, τό, = χηνοβοσκείον, Columell. 3. 1, 3 (διάφ. γραφή -τρόφειον).

χηνο-τρόφος, ον, = χηνοβοσκός, Έτυμ. Μέγ. 870, 53.

χηνούστρα, ή, = χάσμα, χηνούστρα: αυτήν την χάσμον, και τὸ στραγγευσθαι -στρέω.— παρά τῷ αὐτῷ φέρεται και όημα χηνυστέω (ή κάλλιον -στρέω;) και -στράσκασι, χασκάμα, χασκάω, «χηνυσι:ράσθαι: χασιμάσθαι», «χηνυστ(ρ)είσι: βοός, κέκραται: ένιοτε στραγί(τ)εύη».

χηνώ, ή, αιγυπτιακόν όνομα της άτρακτυλίδος, ήτις είναι είδος άκάθης, Διοσκ. (εκ των Νόδ.) 3. 107.

χηνώδης, ες, (είδος) όμοιος πρός χίνα, «χηνώμαλος», μωρός: Έα φρόνιμον είναι, πολλούς δέ χηνώδεις Σέξτ. Έμπ. π. Μ. 7. 329.

χήρ, ό, γεν. χήρος, έχίνος, άκανθόχοιρος, κοιν. «σκαντζόχοιρος», Ηούχ. (Πρβλ. Λατ. her ή er, eriacaeus.)

χήρα, Ίων. χήρη, ή, ως και νύν, Λατ. vidua, μετά γεν., τάχα χήρη σου έσομαι, λέγει ή Άνδρομήτη προς τον Έκτορα. Ίλ. Χ. 408: χήραι γυναικας Β. 289: μήτηρ χήρη Χ. 499: μη παίδ' όρφανικόν θήγης χήρητην τε γυναικα Χ. 432: λείπειν τινά χ. έν μεγάρωσιν Χ. 184, Ο. 726, πρβλ. Σοφ. Δτ. 653, Εύρ. Άνδρ. 348, Τρω. 380: χήρας δέ γυναικας έποίησαν Αυσί. 197. 19: επώνυμο της Ήρας όπερ έδωκεν εις αυτήν ό Τήμενος δ' ήδρύσας αυτή τρία ίερά έν Στυμφάλλῳ, Πανσ. 8. 22, 2.— Καθ' Ηούχ.: «χήρα ή μετά γάμου μη συνιοκούσα άδρῆ, ή τὸν άνδρα στερηθείσα γυ. ή» — «χήρα, και χήρα εκ του χηρέω» Σουίδ. 2) έν κωμική, φράσει επί έδέματος, άνευ καρνεύματος παρεσκευασμένον, άμύνη τὸ χήραν, θήριον καλόν σφόδρα Σωτῶδης έν «Έγκλειομείαι» 1. 26.

3) εκ του χήρα ακολουθείως έσχηματίσθη τὸ άσο. χήσας, Άριστ. π. τὰ Ζ. Ίστ. 9. 7, 4. Καλλ. έν Άνθ. Παρ. 7. 522: ίδε Άριστορ. Βυζ έν τῷ παρηρημάτι εις τούς του Ήρωδιαν. Έπιμ. 286, Α. Β. 1261, Πολυδ. Γ', 47.

II, χή-ρος, α, ον, ως επείθ. επί μεταφορ. σημασίας, έστερημένος, έρημος, χήρα μέλαθρα Εύρ. Άлк. 862: μάνδρα Καλλ. εις Δήμ. 105 βίος Έπιγράμματα 406 13 εύνή αύτόθι 1046. 12: όμοιος Άνθ Βλατ.: 7. 517: όρμου χ., έστερημένον των φύλων, αύ-όθι 9. 84: και μετά γεν., φάρσος . στελεος χήρον έλατίειος, άποσπασθέν εκ της . . αύ-όθι 6. 297: ναύς υδίας Χ. Αιδ. π. Ζ. 13. 28: πρβλ. όρφανός ΙΙ. 3. (Έκ της γΧΑ, ήτις φαίεται και έν ταίς λέξεσι χω-ρίς, χα-τέω, χή-πος, χά-ζομαι.) Σανσφ. hā, kalā-mi (reliquoι) πρβλ. Λατ. ce-dei-e, και ίωσ ce-rei-e.)

χηράζω, = χήρω, άμφιβ. παρά τοίς Έβδ. ('Ιδὸ ΚΔ', 3: έχή-ρασκν άντι ήνεχρώσασιν.)

χηράμειν, ή, είδος κήγης, Σώρων και Άρλίλοχ. παρ' Αθην. 86Α: χήραψ. ίδε Βακ. Άποσπ. 188. II, «χηράμειν χη-ρών οίκημα» Ηούχ.

χηράμις, είδος, ή, χηρηρός. Ηούχ. II, είδος κήγης εκ πλατέος, όστρακον πλατῷ χρησιμόσῳ ως μέτρον υγρών (περὶ χήμη) έννθ. παρὰ Σπιδ. 49, Ίπκ. 493. 19., 495. 20, κλπ., ίδε Ptois. Οοσμο. παρ' Ίπκ., ως παρὰ Σπιδ. 830, πολλά Άντι-γραφα έδουσι χηραμίνας.— Ίδε Χ. Χαριτωμόνος Ποιηία Φιλολο-γία τῷ Α', σ. 382.

χηράμιον-δύτης, ου, ό, δ εισθυμένως εις όπτα: τοιγυλόυτας. Α. Β. Βλατ.: 7. 295. Ιδύφσαι, άντά ού έν, άρει ένθ' άνωτ.